

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများ အားကောင်းလာစေရေးအတွက် အကြံပြုစာတမ်း

The Asia Foundation
Improving Lives, Expanding Opportunities

ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၆

ယခုစာတမ်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ မူဝါဒရေးရာဆိုင်ရာအင်စတီကျုများက မည်သို့စနစ်တကျနှင့် ထိထိရောက်ရောက် ပံ့ပိုးကူညီနိုင်မည်ကို ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများနှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို တဖြည်းဖြည်း စတင်ကျင့်သုံးနေသည်နှင့်အမျှ ပိုမိုကောင်းမွန်သော မူဝါဒချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ဖြစ်လာရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုများပြားလာခဲ့သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှ နိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သော ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ ရွေးကောက်ပွဲ သည် မူဝါဒလမ်းစဉ်အသစ်များကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ထပ်မံဖြစ်ထွန်းလာစေသည်။ တပြိုင်နက်တည်းမှာပင် အစိုးရသစ်အနေနှင့် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ပြည်သူများထံမှ ပိုမိုတိုးတက်များပြားလာမည့်တောင်းဆိုမှုများကို မည်သို့တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းမည် နည်းဆိုသည့် မေးခွန်းများစွာလည်း ပေါ်ပေါက်လာစေသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် စွမ်းဆောင်ရည်ပိုင်း၌ အကန့်အသတ်ရှိသည့် မှန်သော်လည်း မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများသည် ပိုမိုပြည့်စုံကောင်းမွန်သော အချက်အလက်များပေးခြင်း၊ ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် မူဝါဒများ ပြင်ဆင်ရေးဆိုင်ရာတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်စေခြင်းအားဖြင့် အဆိုပါစိန်ခေါ်မှုများကို နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရာတွင် တဖြည်းဖြည်းချင်း ပံ့ပိုးကူညီပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများသည် သီးခြားလွတ်လပ်သော သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် သီးခြားလွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်း များဖြစ်ပြီး မူဝါဒချမှတ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်ကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမည့် သုတေသနနှင့် အခြားသောလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်နေ သည့်အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့ကိုပညာရှင်အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် သုတေသနအင်စတီကျုများ ဟုလည်းခေါ်ဝေါ်ကြပြီး ထိုအဖွဲ့အစည်းများသည် သီးခြား ရပ်တည်နေနိုင်သလို တက္ကသိုလ်များ၊ အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ သို့မဟုတ် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းအဖွဲ့ အစည်းများအနေဖြင့်လည်း တည်ရှိနိုင်သည်။ အချို့မှာ အစိုးရဌာနများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့်လည်း ဆက်စပ်တည်ရှိနေနိုင် သည်။ ယခုစာတမ်းတွင်ဖော်ပြထားသော အချို့သောအချက်အလက်များ သည် အစိုးရဌာနများလက်အောက်ရှိ သုတေသနဌာနခွဲများ သို့မဟုတ် အစိုးရ၏ သီးခြားမူဝါဒဆိုင်ရာ အင်စတီကျုများအတွက်လည်း အကျိုးဝင်မည် ဖြစ်သည်။

မူဝါဒများဟုဆိုရာတွင် ပြည်သူများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများနှင့် သက်ဆိုင်သောကိစ္စရပ်များအတွက် အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပါဝင်သည်။ မူဝါဒများသည် ဥပဒေများ၊ ဘတ်ဂျက်များ၊ သမ္မတအမိန့်ဒီကရီများ၊ ဝန်ကြီးဌာနလမ်းညွှန်ချက်များ၊ ရန်ပုံငွေခွဲဝေချထားမှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ အစရှိသည့် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။ ယင်းဖြစ်စဉ်တွင် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း များနှင့် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်သလို၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အစိုးရများလည်း ပါဝင်သည်။ မူဝါဒ ရေးဆွဲခြင်းသည် အဓိကအားဖြင့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး စံမူနာမူဝါဒတစ်ခုသည် မည်သို့မည်ပုံဖြစ်သင့်သည်ဆိုသည်နှင့် ပတ်သက်ပြီး အားလုံးသဘောတူထားသည့်အချက် ရှိမနေပါ။ သို့ရာတွင် ယေဘုယျနိယာမ အချို့ကိုမူ သတ်မှတ်ထားရှိနိုင်သည်။

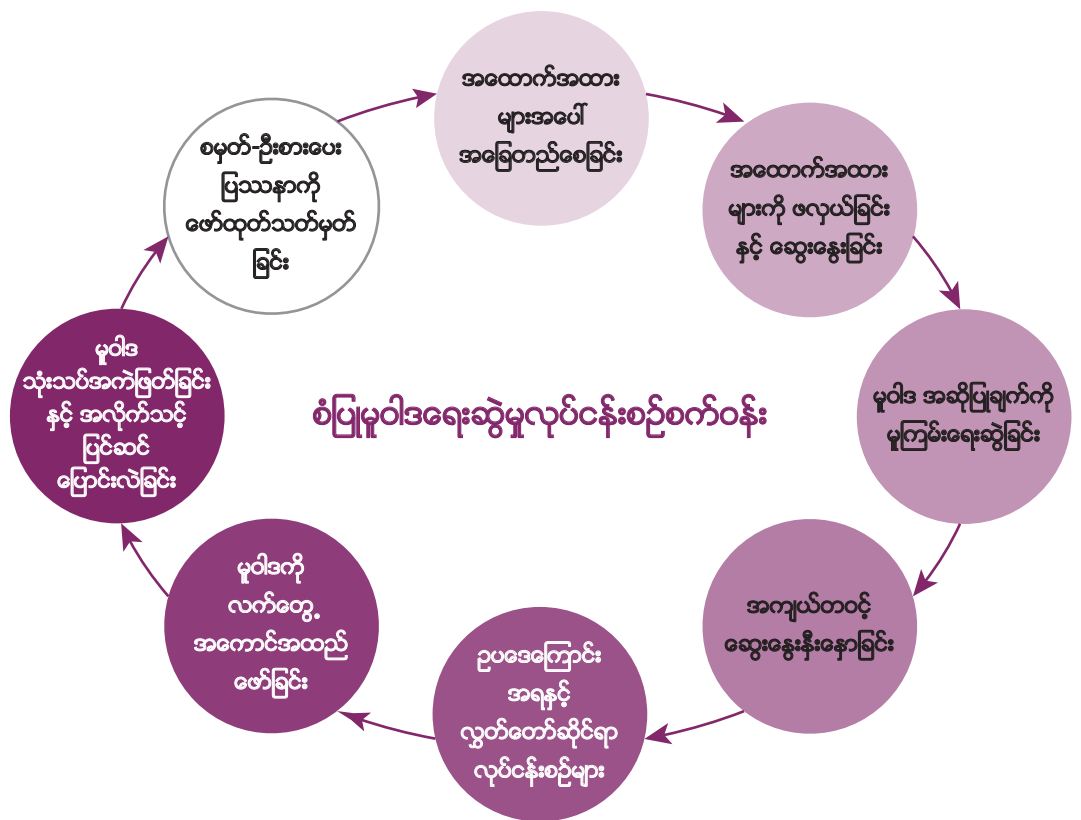
မူဝါဒကောင်းတစ်ခု၏ ဝိသေသလက္ခဏာသုံးခု

- ၁။ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း - မူဝါဒကောင်းဆိုသည်မှာ စကားလုံးများသက်သက် သာ မဟုတ်ပဲ လက်တွေ့ဆောင်ရွက် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သည်။
- ၂။ ထိရောက်မှုရှိခြင်း - မူဝါဒကောင်းများသည် သတ်မှတ်ထားသောရည်ရွယ်ချက်များအတိုင်း အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး အစိုးရ၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များကိုလည်း အထောက်အပံ့ပေးနိုင်သည်။
- ၃။ သက်သေအထောက်အထားများအပေါ်အခြေခံခြင်း - မူဝါဒကောင်းများသည် အစဉ်သဖြင့် သုတေသနကောင်း များပေါ်တွင် အခြေတည်လေ့ရှိပြီး ၎င်းတွင် ပြဿနာများဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်သည့် ခိုင်မာတိကျသော သတင်းအချက်အလက်များ အသုံးပြုခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

လက်တွေ့အထောက်အထားများကို အခြေခံ၍ မူဝါဒရေးဆွဲရာတွင် ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှုရှိသော ဆန်းစစ်လေ့လာမှုများအပေါ် အခြေခံထားသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းသည် နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်ကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လို သည်။ ယင်းဖြစ်စဉ်တွင် မူဝါဒများကြောင့် ပြည်သူများ၊ ပြည်သူ့သဘောထားအမြင်များ၊ အကျိုးစီးပွားအုပ်စုများအပြင် နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ချေများလည်း ပါဝင်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် တို့ကဲ့သို့သော နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်များအတွင်း၌လည်း အသေးစိတ်စဉ်းစားဆောင်ရွက်ရန်လိုသော မူဝါဒရေးရာ ကိစ္စရပ်များစွာ ပါဝင်လေ့ ရှိသည်။

မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် သုတေသနက မည်သို့ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သနည်း။

မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ရှုပ်ထွေး၊ သိမ်မွေ့နက်နဲသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ခြင်း သက်သက်ထက် ပိုမိုသည်။ သက်ဆိုင်ရာနောက်ခံအကြောင်းနှင့် ဆောင်ရွက်ရမည့်တာဝန်အပေါ် မူတည်ပြီး မူဝါဒလုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခု ချင်းစီသည် သီးခြားစီ ကွဲပြားနေကြသည်။ စံရေးဆွဲထား မူဝါဒလုပ်ငန်းစဉ်စက်ဝန်းကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။

လက်တွေ့တွင်မူ မူဝါဒရေးဆွဲသည့်လုပ်ငန်းစဉ်သည် ပုံမှန်တရားဝင်လုပ်ငန်းစဉ်များကို အမြဲတမ်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိပါ။ လက်တွေ့နယ်ပယ်တွင် မူဝါဒရေးဆွဲသည့်ဖြစ်စဉ်သည် တစ်ခါတစ်ရံမှသာ ပုံမှန်တရားဝင်လုပ်ငန်းစဉ်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်လေ့ ရှိသည်။ နိုင်ငံရေးအခြေအနေ ပြောင်းလဲခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာမူဝါဒအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများနှင့် အခြား ထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာ ကိစ္စရပ်အများအပြားကြောင့် ကြိုတင်မှန်းဆရန်ခက်ခဲသော ကိစ္စများလည်း အစီအစဉ်အတိုင်းမဟုတ်ပဲ ဖြစ် ပွားလေ့ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မူဝါဒ အဆိုပြုချက်တစ်ခုသည် နိုင်ငံရေးသမားက ပြည်သူလူထုထံမှ လည်းကောင်း၊ အခြားအရေးပါသော အင်အားစုတစ်ခုထံမှလည်းကောင်း တုန့်ပြန်မှုရရှိပြီးနောက် ပြောင်းလဲသွားနိုင်သည်။ မကြာခင်ဆိုသလို လွှတ်တော်ကလည်း သမ္မတ သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးဌာနများကတင်ပြလာသော မူဝါဒများကို ကန့်ကွက်ပိတ်ပင်ခြင်း သို့မဟုတ် ဖိအားပေး ပြီးပြောင်းလဲစေခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ရလေ့ရှိသည်။

လုပ်ငန်းစဉ်က မည်သို့ဖြစ်နေပါစေ မူဝါဒကောင်းတစ်ခုသည် တိကျမှန်ကန်ပြီး ဘက်လိုက်မှုကင်းသော သတင်းအချက်အလက်များပေါ် တွင် အခြေခံနိုင်ရန် အမြဲတမ်းကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ထိုအချက်များမရှိဘဲနှင့် မူဝါဒတစ်ခု၏အကျိုးဆက်များမှာ မည်သို့ ဖြစ်မည်ကို ခန့်မှန်းရန်၊ သို့မဟုတ် အကောင်းဆုံးအဖြေကို ရွေးချယ်ဆောင်ရွက်ရန်လည်း ဖြစ်နိုင်တော့မည်မဟုတ်ချေ။ ထို့ကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိစ္စများ၌ ပိုမိုအောင်မြင်သော တိုင်းပြည်များသည် မူဝါဒများ ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အထောက်

အထားများ အသုံးပြုမှု ပိုမိုသာလွန်လေ့ရှိသည်မှာ သိသာ ထင်ရှားပါသည်။

ယုံကြည်ကိုးစားလောက်သော သတင်းအချက်အလက်များအပေါ်တွင် အခြေခံထားသည့် ထိရောက်သော မူဝါဒများသည် ပြည်သူတို့ ၏ လိုအပ်ချက် နှင့် အခြေခံရပိုင်ခွင့်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သော အမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသို့ လှမ်းတက်ရာတွင် အရေးပါသော ခြေလှမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ လတ်တလောပေါ်ပေါက်လာသော နိုင်ငံရေးစိန်ခေါ်မှုများကို ပြေလည်စေရန် သက်သက်မဟုတ်ပဲ ရေရှည် တည်တံ့သော အခြေများကိုပေးမည့် မူဝါဒများသည် လက်တွေ့ကျပြီး ဆီလျော်မှုလည်း ရှိရန်လိုအပ်သည်။ အရေးကြီးသော အစိတ် အပိုင်းတစ်ခုမှ လက်တွေ့အထောက်အထားအခြေခံများဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့က လက်ရှိအခြေအနေကို အတိအကျဖော်ညွှန်းကာ မူဝါဒအသီး သီး ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ရလဒ်များကိုလည်း ရှင်းပြပေးနိုင်သည်။ သို့မှသာ မူဝါဒချမှတ်သူများက ခိုင်လုံသောအချက်အလက်များကို အခြေခံသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ မူဝါဒဆိုင်ရာ သုတေသနများသည် ပညာရပ်ဆိုင်ရာစာတမ်းအဖြစ် အဓိကထား ဆောင်ရွက်ခြင်းထက် မူဝါဒချမှတ်သူများအတွက် လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ အရပ်သားမူဝါဒချမှတ်သူများသည် အထောက်အထားများအပေါ်အခြေခံ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် အတွေ့အကြုံ အကန့်အသတ်ရှိခဲ့သည်။ ကိုယ်ကျိုးနှင့် နိုင်ငံရေးအကျိုးစီးပွားအပေါ် အခြေခံ၍ချမှတ်သည့် အတွေ့အကြုံက ပိုများခဲ့သည်။ မူဝါဒ ဦးတည်ချက်များနှင့် အရင်းအမြစ် ခွဲဝေသုံးစွဲခြင်းတို့ကဲ့သို့ ခက်ခဲသောရွေးချယ်မှုများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် သင့်လျော်သောသတင်း အချက်အလက်များကို အခြေခံ၍ ဆုံးဖြတ်နိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်ပေးဖို့လိုအပ်သည်။ အဆိုပြုလိုသော ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ခုအတွက် ခိုင်လုံသောအထောက်အထားနှင့် ကြောင်းကျိုးဆက်နွယ်မှုများကို ထောက်ပြနိုင်ခြင်းအားဖြင့် မူဝါဒချမှတ်သူများသည် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးများကို ဟန့်တားလိုသော သို့မဟုတ် မူဝါဒများကို ၎င်းတို့အလိုကျချမှတ်စေလိုသော အင်အားကြီးမားသည့် အကျိုးစီးပွား အုပ်စုများနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ခက်ခဲသောဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် အရင်းအမြစ် ခွဲဝေမှုများကို မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ချမှတ်ခဲ့သည်ကို ပြန်လည်ရှင်းပြရာတွင်လည်း သုတေသနများက အထောက်အပံ့ပေးနိုင် သည်။ ပြည်သူများထံသို့ သတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေခြင်း၊ အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် ပြည်သူများအား သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျပါဝင်စေခြင်းဖြင့် မူဝါဒဆိုင်ရာသုတေသနလုပ်ငန်းများက ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို တိုးမြှင့်စေနိုင်ပါသည်။

မူဝါဒသုတေသနများဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် တိကျမှန်ကန်ပြီး ဘက်လိုက်မှုမရှိသော သတင်းများကို ရှာဖွေစုဆောင်းခြင်းနှင့် ပြန်လည် တင်ပြခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ထို့အပြင် သုတေသနအချက်အလက်များကို မူဝါဒအဖြစ် မည်သို့ ပြောင်းလဲအသုံးပြုနိုင်မည်ကိုလည်း သုတေသနပညာရှင်က ထိပ်တန်း နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတာဝန်ခံများကို ရှင်းပြရလေ့ရှိသည်။

မူဝါဒစက်ဝန်းတစ်လျှောက် ကူညီပံ့ပိုးပေးခြင်း

မူဝါဒဆိုင်ရာအင်စတီကျုများသည် မူဝါဒစက်ဝန်း၏ မတူညီသောအဆင့်အသီးသီးတွင် ကူညီပံ့ပိုးမှုများကို ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို မူဝါဒဆိုင်ရာသုံးသပ်ချက်များ ပြင်ဆင်ပြုစုရာတွင် သုံးနိုင်ပြီး၊ ရှိပြီးသားသုတေသနများကို အကျဉ်းချုပ် ပေးခြင်း၊ ဘာသာပြန်ပေးခြင်း တို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ အခြားနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်းများသည် မူဝါဒချမှတ်သူများ အတွက် အခြေခံထားခြင်း၊ ဆင့်ပွားပြင်ဆင်သုံးစွဲခြင်း စသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်စေမည့် ဥပမာကောင်းများကို ရရှိစေသည်။ သတင်းအချက်အလက်များကို ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆက်သွယ်ပေးပို့ နိုင်သည်။ သုံးသပ်တင်ပြခြင်း သို့မဟုတ် ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်းသည် သက်ဆိုင်သူအချို့ကို သီးသန့်ဦးတည်နိုင်ပြီး သတင်းထုတ်ပြန်ခြင်း သို့တည်း မဟုတ် အွန်လိုင်း စာမျက်နှာများက ပြည်သူအများစုထံသို့ အရောက်ပို့ပေးနိုင်သည်။

သုတေသနများအပြင် မူဝါဒစက်ဝန်း၏ အခြားသော မျက်နှာစာကိစ္စရပ်များကိုလည်း မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများနှင့် အခြားအလားတူ အင်စတီကျုများက ဆောင်ရွက်ပေးလေ့ရှိသည်။ ယင်းကိစ္စရပ်များထဲတွင် အချက်အလက်များကို အကျဉ်းချုပ်ထုတ်ပေးခြင်း၊ စရိတ်- အကျိုးအမြတ် တွက်ချက်မှုများ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ပြည်သူလူထု သို့မဟုတ် လူထုအတွင်းမှ သီးခြားအုပ်စုတစ်စုကြိုရနိုင်သည့် အကျိုးဆက်များကို တွက်ချက်ပေးခြင်း၊ လက်တွေ့ဖြစ်လာနိုင်သည့် သက်ရောက်မှုများကို ရှင်းပြခြင်းနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက် များကို ထုတ်ပေးခြင်း စသည်တို့ပါဝင်သည်။ သုံးသပ်ချက်၊ မူဝါဒအဆိုပြုချက်၊ ရွေးချယ်စရာများအချင်းချင်း နှိုင်းယှဉ်ပြခြင်းနှင့် အလားတူ အကျဉ်းချုပ်အစီရင်ခံစာများသည်လည်း မူဝါဒချမှတ်သူများအတွက် အထောက်အပံ့များဖြစ်စေသည်ချည်း ဖြစ်သည်။ မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများသည် အချက်အလက်များရယူခြင်းနှင့် မတူညီသော ရှုထောင့်အသီးသီးကို ပုံဖော်ပေးမည့် တိုင်ပင် ဆွေးနွေးမှုများ ဆောင်ရွက်သည့်ဖြစ်စဉ်ကိုလည်း ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်။ တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းမှုများသည် အဆင့်အလွှာအမျိုးမျိုးတွင် ဖြစ်ပွားနိုင် သည်။

မူဝါဒဆိုင်ရာ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုအမျိုးအစားများ

တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများသည် မူဝါဒရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေပြီး အဆိုပြုမူဝါဒများအပေါ် လူထုထောက်ခံမှုကိုလည်း တိုးတက်ရရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်များကို အကျိုးစီးပွားအုပ်စုများက အုပ်စီးထားခြင်း သို့မဟုတ် အကျိုးရှိသော အကြံပြုတုန့်ပြန်ချက်များ ထွက်မလာနိုင်ခြင်းတို့ မဖြစ်ရလေအောင် အထူးဂရုစိုက်ဆောင်ရွက်ဖို့တော့ လိုသည်။ မည်သို့ အကောင်းဆုံးစီစဉ်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်နည်း ဆိုသည်မှာမူ အခြေအနေပေါ်တွင်မူတည်သည်။ ဘုံသတ်မှတ်ထားသော ပုံစံဟူ၍မရှိပါ။ ဥပမာများမှာ-

- အထူးဖိတ်ကြားထားသော ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များနှင့် ခေါင်းဆောင်များပါဝင်သည့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း ဖိုရမ်များ
- မီဒီယာများရှေ့မှောက်၌ ကျွမ်းကျင်သူများအချင်းချင်း လွတ်လပ်စွာ ငြင်းခုံဆွေးနွေးကြခြင်း
- လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီနှင့် အခြားအစိုးရဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များအတိုင်း ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ကြခြင်း
- ထင်မြင်ချက်ကောက်ခံခြင်း၊ ဦးတည်အုပ်စု၊ အများပြည်သူကန့်ကွက်တိုင်ကြားနိုင်သည့်စနစ်နှင့် သတင်းထုတ်ပြန်ချက်များ
- သီးသန့်အကြောင်းအရာများအတွက် ကျင်းပပြီး၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများလည်း ပါဝင်သည့် ပုံစံမျိုးရရှိသည့် လူထုစည်းဝေးပွဲများ

ပြည်သူလူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ပတ်သက်မှုဆိုသည်မှာ မူဝါဒဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် အလွန်အရေးပါသောလည်း မကြာခဏဆိုသလို လျှစ်လျူရှုထားခြင်းခံရသော အချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ သတင်းအချက်အလက် အပြန်အလှန်စီးဆင်းခြင်းမှနေ၍ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များကို စစ်ဆေးခြင်း၊ အဆိုပြုမူဝါဒများကို စမ်းသပ်ကျင့်သုံးခြင်းစသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်စေပြီး ယင်းတို့သည် မူဝါဒရေးဆွဲခြင်းဖြစ်စဉ်ကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေသည်။ ပြည်သူလူထု သိနားလည်ထားခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းတို့ကြောင့် လုပ်ဆောင်လိုသော အပြောင်းအလဲအတွက် လူထုထောက်ခံမှုကိုလည်း ရရှိစေသည်။ ထိုအချက်များကြောင့် သက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒရေးရာအဆိုပြုချက်တစ်ခုသည် နိုင်ငံရေးအရ ပိုမိုအားကောင်းလာပြီး မူဝါဒချမှတ်သူအနေနှင့် အပြောင်းအလဲကို ဆန့်ကျင်နေသည့် ယခင်အကျိုးစီးပွားအုပ်စုများကို ငြင်းဆန်ရာတွင် ပိုမိုအားရှိလာစေသည်။

ဦးသိန်းစိန်အစိုးရသည် မူဝါဒရေးဆွဲသည့်လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြည်သူလူထုပါဝင်ခွင့်ရစေရန် ကြိုးပမ်းမှုအချို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကလည်း အစိုးရသစ်သည် လူထုနှင့်ထိတွေ့ခြင်းကို ဦးစားပေးမည်ဖြစ်ပြီး မူဝါဒချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြည်သူလူထုပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများ တိုးတက်များပြားလာအောင် ဆောင်ရွက်မည်ဟု ကတိပြုထားပြီးဖြစ်သည်။

တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများသည် ပြဿနာများကိုလည်း ဖြစ်ပွားစေတတ်သည်။ မူဝါဒဦးတည်ချက်ကို ခိုင်မာစေပြီး မူဝါဒချမှတ်သူ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အားကောင်းလာစေမည့်အစား၊ အချို့သော အခြေအနေများတွင် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုများနှင့် မူဝါဒရေးဆွဲမှုဖြစ်စဉ် ရှေ့မှတိုး နောက်မဆုတ်ဖြစ်စေခြင်း များလည်း တွေ့ရသည်။ မကြာခဏဆိုသလို လူထုတိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများကို အင်အားကောင်းသည့် လော်ဘီအုပ်စုများနှင့် နိုင်ငံရေးအကျိုးစီးပွားများက လွှမ်းမိုးသိမ်းပိုက်သွားခြင်းများကိုလည်း ကြုံရလေ့ရှိသည်။ ထိုအန္တရာယ်များကို ရှောင်ရှားပြီး စစ်မှန်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် စနစ်တကျစီမံခန့်ခွဲမှုလိုအပ်သည်။ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများသည် စရိတ်စကလည်းကြီးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မူဝါဒပုံစံအသီးသီးအတွက် မတူညီသော တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုပုံစံများကို ဆောင်ရွက်ရသည်။

နောက်ဆုံးအနေနှင့် မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုသည် မူဝါဒများ၏သက်ရောက်မှုကို စောင့်ကြည့်တိုင်းတာပြီး အချိန်ကာလအလိုက် ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ချက်များကိုလည်း ထုတ်ပေးနိုင်သည်။ စီးပွားရေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ကျန်းမာရေး၊ လူမှုဖူလုံရေးတို့တွက် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များကို အစဉ်မပြတ် အထပ်ထပ်ကောက်ယူစုဆောင်းနိုင်ရန် အလွန်အရေးကြီးသည်။

မူဝါဒချမှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးထည့်ဝင်မှုပုံစံအမျိုးမျိုး

အထောက်အထားများ အပေါ်အခြေတည်စေခြင်း	အထောက်အထားများကို ဖလှယ်ခြင်း နှင့် ဆွေးနွေးခြင်း	မူဝါဒဒီဇိုင်းပုံစံကို တိုက်ရိုက်ပံ့ပိုးပေးခြင်း	အကောင်အထည်ဖော်မှု တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် အတွက် ဆန်းစစ် အကဲဖြတ်မှုများနှင့် အချက်အလက်/ အကြံဉာဏ်များ စဉ်ဆက်မပြတ်ပေးခြင်း
<p>ရရှိနိုင်သော သတင်းအချက်အလက် များကို ဆန်းစစ်ပေးခြင်း</p> <p>လိုအပ်သောအကြောင်း အရာများအတွက် သုတေသနအသစ်များ ပြုလုပ်ပေးခြင်း</p> <p>လူထုအမြင်စစ်တမ်း အတွက် လူထုပါဝင်သော သုတေသန ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း</p>	<p>သုတေသနတွေ့ရှိချက်များ ကို ထုတ်ပြန်နိုင်ရန် မီဒီယာများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင် ရွက်ခြင်း</p> <p>လူထုဖိုရမ်၊ စစ်တမ်း၊ အစည်းအဝေးများဖြင့် လူထုသဘောထား ကောက်ခံခြင်းနှင့် တွေ့ရှိချက်များကို မျှဝေခြင်း</p>	<p>မူဝါဒရေးရာ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးမှုများ၊ ကျွမ်းကျင်သူ ဖိုရမ်များ၊အကြံပေးအဖွဲ့ များကို ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်း</p> <p>မူဝါဒရေးရာ လုပ်ငန်းစဉ် တလျှောက်လုံးတွင် အဓိကအကျဆုံးသက်ဆိုင် ပတ်သက်သူများကို ပါဝင်စေခြင်း</p> <p>မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက် များနှင့်သုံးသပ်ချက် စာတမ်းများ ရေးသားပြုစုခြင်း</p>	<p>ပုံမှန်ကွင်းဆင်းလေ့လာမှု များဖြင့် စဉ်ဆက်မပြတ် စစ်ဆေးမှုကို ဆောင်ရွက်ကာ အကြံပေးအဖွဲ့သို့တင်ပြခြင်း</p> <p>မူဝါဒများ၏ သက်ရောက်မှု ကို ဆန်းစစ် တိုင်းတာခြင်း</p> <p>ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများ၊ အဆင့်မြင့်မူဝါဒချမှတ်သူများ နှင့် အခြားသူများကို လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်း</p>

မူဝါဒချမှတ်သူနှင့် သုတေသနသမားအကြား ဆက်ဆံရေးကောင်းတစ်ရပ်တည်ရှိနေရန်လည်း အရေးကြီးသည်။ ၎င်းတို့နှစ်ဘက်ကြား တွင် လုံလောက်သောနားလည်မှုရှိနေပါက သုတေသနများနှင့် အခြားအကြံပေးမှုများမှာ ဆီလျော်ပြီး အစိုးရ၏ မူဝါဒတိုးတက်ရေး အတွက်လည်း လက်တွေ့အသုံးချခံနိုင်သည်။ အလွတ်တမ်း ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆက်ဆံမှုသည် ရေရှည်တရားဝင် ကန်ထရိုက်ထိုးထားခြင်း မျိုးအထိ ထိုဆက်ဆံရေးသည် ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိနေနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဆင့်မြင့် အကြံပေးများနှင့် အခြားပေါက်ရောက်သူများက ထိပ်တန်းမူဝါဒချမှတ်သူများနှင့်ပြည်တွင်းနှင့်နိုင်ငံတကာအင်စတီကျူးရှင်းများရှိအဓိကသုတေသီများကိုပေါင်းကူးချိတ်ဆက်ပေးလေ့ ရှိသည်။

အစိုးရများအနေနှင့်လည်း မူဝါဒဆိုင်ရာသုတေသနများကို လက်ခံယူပြီး လက်တွေ့သုံးနိုင်ရန် လိုအပ်သည်။ ထိုသို့မဟုတ်ပါက အရည်အသွေး သို့မဟုတ် ဆီလျော်မှုရှိလျက်သားနှင့် သက်ရောက်မှုတစ်စုံတစ်ရာမရှိခဲ့သော သုတေသနအချက်အလက်သစ်များ အဖြစ် ဇာတ်သိမ်းရမည်ဖြစ်သည်။ သုတေသနများကို လက်ခံယူရေးအတွက် ပုံမှန်ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသောပုံစံတစ်ခုမှာ အဆိုပြုချက် သစ်များကို စောင့်ကြည့်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်သောအစိုးရ၏ သီးသန့်မူဝါဒဆိုင်ရာ ဌာနများနှင့် အကြံပေးရာထူးများ၊ လွှတ်တော် ကော်မတီများ၊ ဌာနပေါင်းစုံ လုပ်ငန်းအဖွဲ့များစသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ နောက်ထပ်အဆင့်များမှာ မူဝါဒဆွေးနွေးမှုမှတ်တမ်းများ (စက္ကူစိမ်းစာတမ်း) နှင့် မူဝါဒလမ်းညွှန်ချက်များ (စက္ကူဖြူစာတမ်း) များနှင့် ကိုယ်စားပြုအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သော အလုပ်သမားသမဂ္ဂ များ၊ ကုန်ထုတ်လုပ်သူအစည်းအရုံး၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့များစသည်တို့နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းတို့ဖြစ်ကြသည်။

မူဝါဒရေးရာပြဿနာရပ်အများစုသည် နယ်ပယ်များစွာကို သက်ရောက်နိုင်စွမ်းရှိသည့်အပြင် မတူညီသော အကျိုးစီးပွားပေါင်းစုံတို့နှင့် လည်း ဆက်စပ်နေလေ့ရှိသည်။ မှန်ကန်ပြည့်စုံသော သတင်းအချက်အလက်ကောင်းများ လိုအပ်ခြင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်း နှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကဲ့သို့ လူတိုင်းစိတ်ဝင်စားသော နိုင်ငံရေးကိစ္စရပ်များမှအစ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများ ပြုပြင်ခြင်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အဦးစီမံချက် ဒီဇိုင်း ပြောင်းလဲခြင်းကဲ့သို့ လူသိနည်းသော ကိစ္စရပ်များအတွက်ပါ အကျိုးဝင်သည်။

မူဝါဒဆိုင်ရာ သုတေသနဆောင်ရွက်ခြင်း

သုတေသနပြုလုပ်မည့်အကြောင်းအရာကို ရွေးချယ်သတ်မှတ်ပြီးသည်နှင့် သုတေသီသည် ရှိပြီးသား အရင်းအမြစ်များတွင် မည်သည့်အချက်အလက် အထောက်အထားများ ရရှိနိုင်သည်ကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုအသစ်များ ဆောင်ရွက်ရန်မလိုအပ်ဘဲ သုတေသီအနေနှင့် ရှိပြီးသားအချက်အလက်များကိုသာ လေ့လာသုံးသပ်မှုပြုကာ လိုအပ်သောတွေ့ရှိချက်များကို ဖော်ထုတ်ပေးရန်သာလိုသည့် အခါမျိုးလည်းရှိသည်။ တစ်ခါတစ်ရံများတွင်လည်း အခြားဘာသာစကားများနှင့် ရှိနေပြီးသော အစီရင်ခံစာများကို ဘာသာပြန်ဆိုပေးခြင်းက အသုံးအဝင်ဆုံး အဆင့်တစ်ဆင့်ဖြစ်နေတတ်ပြန်သည်။ သို့ရာတွင် ကျန်ဖြစ်ရပ်များစွာတို့၌မူ ကွင်းဆင်းပြီး သတင်းအချက်အလက်အသစ်များကို ကောက်ခံစုဆောင်းနိုင်ရန် အရေးကြီးသည်။ လေ့လာဆန်းစစ်မည့် ပြဿနာရပ်အပေါ်မူတည်ပြီး မည်သို့သော သုတေသနနည်းနာကို အသုံးပြုမည်ကို ဆုံးဖြတ်ကာ စစ်တမ်းများ၊ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ၊ အခြား နိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ် လေ့လာမှုများနှင့် အခြားနည်းနာများနှင့် ပြုလုပ်နိုင်သည်။

အဆင့်မြင့်မူဝါဒချမှတ်သူများအတွက် သုတေသန တွေ့ရှိချက်များကို အလွယ်တကူလေ့လာနိုင်မည့်ပုံစံဖြင့် ပြန်လည်ပြင်ဆင်တင်ပြရသည်။ ဘာသာရပ်အသုံးအနှုန်းများဖြင့်ရေးသည့် ရှည်လျားလှသော သုတေသန အစီရင်ခံစာသည် အစီရင်ခံစာအကျဉ်းချုပ်၊ ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း နှင့် နှုတ်အားဖြင့် အစီရင်ခံခြင်း စသည့် ပုံစံများမပါဝင်လျှင် ၎င်းတို့အတွက် အသုံးမဝင်လှချေ။

အရေးအပါဆုံးခေါင်းဆောင်က မည်သည့်အခါတွင်မူ ဖတ်ရှုမည် မဟုတ်သော်လည်း အသေးစိတ်ကျပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုံးသပ်ပြထားသော သုတေသနကိုယ်၌ကလည်း အရေးပါပါသည်။ ခိုင်မာသော အချက်အလက်များက သုတေသနတွေ့ရှိချက်များနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များ မှန်ကန်ကြောင်းသက်သေပြနိုင်သလို အဆိုပါကိစ္စရပ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး နောက်ထပ် လေ့လာသုတေသနပြုမှုများကိုလည်း လမ်းဖွင့်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ ခိုင်မာသော အချက်အလက် အသိပညာ နောက်ခံရှိသောအခါတွင် မူဝါဒရေးရာ အင်စတီကျုများသည် တစ်ကြိမ်သုံး နှစ်ကြိမ်သုံးအဆင့်မဟုတ်ဘဲ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာအောင် မူဝါဒရေးရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်မှုများကို လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်ကြသည်။

မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများ- နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံ

ကမ္ဘာနှင့်အဝှမ်းတွင် အဆင့်မြင့် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများ အလွယ်တကူထိတွေ့နိုင်စေရန်အတွက် ဥပမာအားဖြင့် ဒေလီ၊ ဆိုးလ်၊ လန်ဒန်နှင့် ဝါရှင်တန်-ဒီစီစသော မြို့တော်ကြီးများတွင် မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများသည် မဟာဗျူဟာမြောက် တည်ရှိနေတတ်ကြသည်။ ၎င်းတို့အနက်မှ အချို့မှာ သီးခြားလွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နေပြီး အချို့မှာမူ နိုင်ငံရေးပါတီ သို့မဟုတ် အကျိုးစီးပွားအုပ်စုများနှင့် ဆက်နွယ်နေတတ်သည်။ အင်စတီကျုအများအပြားမှာ အစိုးရရန်ပုံငွေကိုရရှိပြီး တွေ့ရှိလာသော အထောက်အထား အချက်အလက်များကို အဆင့်မြင့်မူဝါဒချမှတ်သူများသို့ တိုက်ရိုက်ပေးပို့လေ့ရှိသည်။ ၎င်းတို့တွင် ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ တရားမျှတမှုနှင့် လွတ်လပ်သောတရားစီရင်ရေးတို့ ပိုမိုမြင့်တက်လာစေရန်အတွက် ကူညီပံ့ပိုးပေးလိုသော ရည်ရွယ်ချက်များလည်းရှိတတ်ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် အစိုးရနှင့်စပ်လျဉ်းသောအကြောင်းအရာများအား ပြည်သူထံသို့ အသိပေးခြင်း၊ ပစ်ပယ်ခံ သို့မဟုတ် ပြောရေးဆိုခွင့်မဲ့သော အုပ်စုများကို ပြောဆိုခွင့်ရရှိလာအောင်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း စသည်တို့ကို ဦးစားပေး လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။

အာရှနိုင်ငံများရှိ မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုအများစုသည် အစိုးရ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးဩဇာလွှမ်းမောက်သော ပါတီများနှင့် ချိတ်ဆက်ထားလေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့တွင် ကိုယ်ပိုင်ဦးစားပေးရည်မှန်းချက်များ သတ်မှတ်ရေးနှင့် သီးခြားလွတ်လပ်သော သုတေသနများ ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်များလည်း ရှိနေတတ်သည်။ ထိုယေဘုယျပုံစံအတွင်း၌ နည်းလမ်းတစ်မျိုးတည်း သို့မဟုတ် ပုံစံတစ်ခုတည်းကိုသာ လိုက်ပါဆောင်ရွက်နေသည်မဟုတ်ဘဲ ၎င်းတို့ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသည့် နိုင်ငံရေးစနစ်အပေါ် အခြေခံပြီး ထွက်

- သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်ကို သီးခြားလိုအပ်ချက်များနှင့်အညီ ပုံဖော်ရမည်။ နမူနာအားဖြင့် အောက်ပါအဆင့်များ ပါဝင်နိုင်သည်။
- ၁။ သုတေသီများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအကြား ချိတ်ဆက်ပေးခြင်း
- ၂။ ပြဿနာကို အသိအမှတ်ပြုနားလည်ခြင်းနှင့် ရည်ရွယ်ချက်များ အပေါ် သဘောတူညီခြင်း
- ၃။ လက်ရှိသတင်းအချက်အလက်များကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း
- ၄။ သုတေသနမေးခွန်းများကို သတ်မှတ်ခြင်း
- ၅။ သုတေသနနည်းစနစ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် သုတေသန ဒီဇိုင်းရေးဆွဲသတ်မှတ်ခြင်း
- ၆။ သုတေသီအဖွဲ့ဝင်များကို ရှာဖွေခန့်ထားခြင်း
- ၇။ သုတေသနကို ဆောင်ရွက်ခြင်း
- ၈။ အချက်အလက်များကို သုံးသပ်ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် မူဝါဒအကြံပြုချက်များ ဖော်ထုတ်ခြင်း
- ၉။ သုတေသနအနှစ်ချုပ်များ၊ တင်ပြမှုများနှင့် လေ့လာသုံးသပ်ချက်ပါဝင်သော သုတေသနရလဒ်များကို ပြင်ဆင်ထားရှိခြင်း

ပေါ်လာသည့်ပုံစံဖြင့် လိုက်ပါဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။

- အချို့သော မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများသည် သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍတစ်ခုရပ်အတွက်အထူးဆောင်ရွက်ပြီး ယင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော အစိုးရဌာနနှင့် အနီးကပ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တတ်သည်။ ဥပမာများမှာ နိုင်ငံတကာရေးရာဆိုင်ရာ ဂျပန်အင်စတီကျု သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးမူဝါဒ နှင့် မဟာဗျူဟာဆိုင်ရာ ဗီယက်နမ်အင်စတီကျု စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ ကနဦး အဆင့်များတွင် အစိုးရရန်ပုံငွေဖြင့် အပြည့်အဝဆောင်ရွက်လေ့ရှိကြသည်။
- မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုအများအပြားမှာ အစိုးရနှင့် ခိုင်မာသောဆက်သွယ်မှုကို ထိန်းသိမ်းထားကြပြီး တပြိုင်နက်တည်းတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့် အများအပြားရှိခြင်း၊ ဝန်ကြီးဌာနအများအပြားနှင့် ချိတ်ဆက်နေခြင်းနှင့် အမျိုးသားအဆင့် ဦးစားပေးသတ်မှတ်ချက်များ ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် ပံ့ပိုးပေးခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ၎င်းတို့ကို များသောအားဖြင့် အကျိုးအမြတ်မယူသော ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် တည်ထောင်ကြပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်များနှင့် အခြားအရင်းအမြစ်များမှ ရန်ပုံငွေများကို ရရှိကြသည်။ ဥပမာများမှာ ကိုရီးယား ဖွံ့ဖြိုးရေးအင်စတီကျုနှင့် ထိုင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးသုတေသနအင်စတီကျု တို့ဖြစ်ကြ သည်။
- မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများကို ဂုဏ်သတင်းကြီးမားသော တက္ကသိုလ်ကြီးများအတွင်း၌လည်း တည်ထောင်လေ့ရှိသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် စင်္ကာပူ မူဝါဒရေးရာလေ့လာမှု အင်စတီကျုနှင့် တရုတ်တက္ကသိုလ်ကြီးများအတွင်းမှ အင်စတီကျုများ ဖြစ်ကြသည်။ အခြားဥပမာများမှာ သက်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး သို့မဟုတ် သိပ္ပံနည်းပညာနယ်ပယ်အတွင်း လေ့လာမှုများပြုလုပ်ရန် ကုမ္ပဏီကြီး များကတည်ထောင်ထားသော အင်စတီကျုများဖြစ်သည်။ ဂျပန်နှင့် တောင်ကိုရီးယားတွင် ထင်ရှားသည်။
- အချို့သော သီးခြားလွတ်လပ်မှုအရှိဆုံး မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများမှာ နိုင်ငံတစ်ခု၏ဆန္ဒပြမှုနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း တက်ကြွလှုပ်ရှားမှု သမိုင်းများမှ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် လူ့အခွင့်အရေး၊ ပြည်သူ့ဖူလုံရေးနှင့် အစိုးရဆောင်ရွက် မှုများကို စောင့်ကြည့်ရေး စသည်တို့ကို အဓိကဦးစားပေးထားရှိကြသည်။ ဥပမာများတွင် ကိုရီးယားပြည်သူများ၏ ပြည်သူ့ ဒီမိုကရေစီ ရဲဘော်ရဲဘက်များအဖွဲ့နှင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရှိ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အင်စတီကျု အများအပြားပါဝင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လားရာတူရူချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သက်သေအထောက်အထားကိုအခြေခံပြီး မူဝါဒရေးဆွဲရေးအတွက် အလားအလာများကို စစ်တပ်အုပ်ချုပ်ရေး၏ အမွေအနှစ်များက လွှမ်းမိုးပုံဖော်ခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။ လက်ရှိ အရပ်ဘက်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသည် သတင်းအချက်အလက်ကို အခြေခံပြီး မူဝါဒရေးဆွဲသည့်အတွေ့အကြုံ မဆိုသလောက်သာရှိကြသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်လွန်နှစ်များမှစပြီး အရေးကြီးသော ဆုံးဖြတ် ချက်များကို အာဏာရစစ်တပ်ခေါင်းဆောင်များက ချမှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကာ လုံခြုံရေးဦးစားပေးအစီအစဉ်များက မူဝါဒရေးဆွဲရေးဖြစ်စဉ်ကို လွှမ်းမိုးခဲ့သည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအချို့ ရှိခဲ့သော်လည်း မြန်မာသည် အခြားအရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများ၏နောက်တွင် ကျန်ခဲ့သည်။ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးကဏ္ဍများနှင့်ပတ်သက်ပြီး တိကျခိုင်လုံသော ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များမှာ မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှ မူဝါဒဆိုင်ရာဆန်းစစ်သုံးသပ်မှုများ လုပ်နိုင်စွမ်းရည်သည်လည်း အချိန်နှင့်အမျှ ဆုတ်ယုတ် ကျဆင်းလာခဲ့ သည်။ မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများနှင့် အခြားသီးခြားလွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းများမှာ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိသည် သို့မဟုတ် လုံးဝမရှိပေ။ ထိပ်တန်းအစိုးရဝန်ထမ်းများမှာ စစ်တပ်မှ အငြိမ်းစားယူထားသော အရာရှိကြီးများသာဖြစ်ကြပြီး၊ တက္ကသိုလ်များတွင် လည်း သုတေသနအနည်းငယ်သာ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတကာနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများကိုလည်း တင်းကျပ်စွာ ပိတ်ပင်ကန့်သတ် ထားခဲ့သည်။

ထိုသို့ ထက်အောက်အမိန့်ပေးပြီး တင်းကျပ်စွာထိန်းချုပ်ထားသောဝန်းကျင်တို့ကြောင့် သတင်းအချက်အလက် ထိန်းချုပ်ထားသည့် ယဉ်ကျေးမှုတစ်ခု စတင်ထွန်းကားလာသည်။ ထိပ်တန်းမူဝါဒချမှတ်သူများသည် ၎င်းတို့သိထားသော အချက်အလက်များကို အခြား သူများနှင့် ဖလှယ်ခြင်းမရှိတော့ချေ။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကိုလည်း အားပေးခြင်းမရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် နိုင်ငံရေးဆက်သွယ်မှုများမှာလည်း ပုဂ္ဂလသဘောဆောင်လာပြီး မူဝါဒများကို အာဏာရှိသော လူတစ်စု သို့မဟုတ် လူအချို့၏ အကျိုး စီးပွားအတွက် ဦးတည်ပြီး ချမှတ်လာခဲ့သည်။ မူဝါဒအများအပြားမှာ အာဏာရှိသူများအကြား ပုဂ္ဂိုလ်ရေးသဘောတူညီမှုများမှ လာ ခြင်းဖြစ်ပြီး မူဝါဒချမှတ်သည့် ပုံမှန်လုပ်ငန်းစဉ်များလည်း မရှိတော့ပေ။ အာဏာရှိသူများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို စောင့်ကြည့်ထိန်းညှိ ပေးမည့် ပုံမှန်လုပ်ငန်းစဉ်များလည်း မရှိသလောက် ဖြစ်သွားသည်။

နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများစတင်ပြီး ဦးသိန်းစိန်အစိုးရသစ်တက်လာသော ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် လျင်မြန်စွာ ရှေ့သို့ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့် ပိုမိုရရှိလာခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးတက်လာခြင်းနှင့် လွတ်လပ်စွာ သင်းပင်းဖွဲ့စည်း ဆောင်ရွက်ခွင့် ပိုမိုရရှိလာခြင်းတို့ကြောင့် သုတေသနအဖွဲ့အစည်းများနှင့် မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများ တည်ထောင်ရန် ပိုမို ကောင်းမွန်သော ရေခဲမြေခံများရရှိလာသည်။ နိုင်ငံတကာအကူအညီများနှင့် နည်းပညာအထောက်အပံ့များကိုလည်း အလွယ်တကူ လက်လှမ်းမီလာပြီး နိုင်ငံတကာအကူအညီပေးရေးအေဂျင်စီများက ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အချက်အလက်

အထောက်အထားကိုအခြေခံသော မူဝါဒချမှတ်မှုပုံစံကို အားပေးခဲ့ကြသည်။

မူဝါဒချမှတ်ခြင်းသည် သမ္မတ (သမ္မတရုံးနှင့် အကြံပေးများအပါအဝင်) ပါဝင်သော ထိပ်ဆုံးအဆင့်တွင်သာ အဓိကတည်ရှိနေပြီး ထိပ်တန်း စစ်ခေါင်းဆောင်များထံတွင်လည်း လက်တွေ့အခြေအနေအရ ရှိနေခဲ့သည်။ မူဝါဒချမှတ်သူများသည် လုပ်ငန်းတာဝန် အဆင့်ဆင့် ခွဲဝေပေးခြင်း သို့မဟုတ် အထောက်အထားများကို အသုံးပြုခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး အတွေ့အကြုံမဆိုစလောက်သာရှိကြသည်။ အထူးသဖြင့် ဝန်ကြီး၊ ဒုဝန်ကြီးနှင့် သမ္မတအကြံပေးစသော ထိပ်တန်းအာဏာရှိသူများကသာ ပညာရှင်များနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများမှပေးသော မူဝါဒဆိုင်ရာအကြံဉာဏ်များကို လက်ခံယူခွင့်ရှိသည်။ ပြည်သူနှင့်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးသည့် အတွေ့အကြုံမှာ အကန့်အသတ်နှင့်သာရှိသည်။ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာများမှာလည်း တိုက်ရိုက်လမ်းညွှန်မှုမပါပဲ မူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်ခွင့် အလွန်နည်းပါးသည်။

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှ ဦးဆောင်မည့်အစိုးရသည် အလားတူစီစဉ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရမည်သာဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးအသစ်များနှင့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အများအပြားတွင် မူဝါဒချမှတ်သည့် အတွေ့အကြုံမှာ အကန့်အသတ်ရှိမည်ဖြစ်ပြီးသတင်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြုသည့်နောက်ခံလည်း နည်းပါးနိုင်သည်။ အထောက်အထားကိုအခြေခံကာ မူဝါဒချမှတ်ခြင်းအတွက် ကောင်းသောအချက်မှာ ခေါင်းဆောင်များက သတင်းအချက်အလက်များကို တောင်းဆိုရန်လိုအပ်ပြီး မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျူးများနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများက အောက်ပါပုံတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ၎င်းတို့ကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

မူဝါဒဆိုင်ရာ သုတေသနများနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ထိရောက်စွာအသုံးပြုနိုင်သည့် စွမ်းရည်ရှိပါကအစိုးရသည် သက်ဆိုင်ရာရည်မှန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်ပေးမည်။ တိကျမှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ပွင့်လင်းစွာအသုံးပြုပါက မူဝါဒအသစ်များအတွက် လူထုထောက်ခံမှုကိုရရှိနိုင်ပြီး ယခင်အကျိုးစီးပွားကိုအခြေခံထားသော အုပ်စုများနှင့် ဗျူရိုကရက်များ၏ ဆန့်ကျင်မှုကို တွန်းလှန်ရန်လည်း ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်ကောင်းများကို ရရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ ဆီလျော်ပြီး အရည်အသွေးလည်းကောင်းမွန်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ပေးနိုင်ခြင်းအားဖြင့် သုတေသနအင်စတီကျူးများ

သည် လူထုသိနားလည်မှုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုတို့ကို အားပေးမြှင့်တင်နိုင်သည်။ စမတ်ဖုန်းများနှင့် အင်တာနက်တို့ကို အသုံးပြုနိုင်သည့် အပြင် အစဉ်အလာသတင်းဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းများကိုလည်း အသုံးပြု၍ လူထုကိုဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မူဝါဒချမှတ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိနိုင်မည့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော သတင်းအချက်အလက်များ ထုတ်လုပ်ရေးအခွင့်အလမ်းမှာ နိမ့်ပါးသောအစမှတ်မှကြည့်လျှင် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာနေသည်ကို တွေ့ရမည်။ သုတေသန အုပ်စုများနှင့် အင်စတီကျုအသစ်များ စတင်တည်ထောင်နေကြပြီး ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍ၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုမှသည် ဖွဲ့စည်းပုံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အထိကျယ်ပြန့်သော ကဏ္ဍများရှိ ပြဿနာရပ်ပေါင်းစုံကို စတင်ထိတွေ့ဆောင်ရွက် နေကြပြီဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ အခြေအမြစ်များမှာ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားမှုများထဲတွင်ရှိပြီး အချို့ မှာ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရသို့ သတင်းအချက်အလက်နှင့် သုံးသပ်ချက်များကို ပေးပို့ခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ အချို့မှာ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်နှင့်လည်းကောင်း၊ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုခေါင်းဆောင်များနှင့်လည်းကောင်း အဆက်အသွယ်များရှိကြသည်။ ထိုအသစ်ပေါ် ထွန်းလာသော သုတေသနအင်စတီကျုများသည် အစိုးရသစ်အတွင်းရှိ မူဝါဒချမှတ်သူများ ရယူသုံးစွဲနိုင်မည့် တန်ဖိုးရှိသော အရင်းအမြစ်များပင် ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် မူဝါဒချမှတ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပံ့ပိုးကူညီရန်ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများမှာ ကနဦးအဆင့်တွင်ပင် ရှိနေသေးပြီး အဓိကကျ သော စိန်ခေါ်မှုအများအပြား ကျန်နေဆဲပင်ဖြစ်သည်။ စုဆောင်းရရှိနိုင်သော သုတေသနစွမ်းရည်အကန့်အသတ်က သတင်းအချက် အလက်ထောက်ပံ့မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေနိုင်ပြီး အသစ်ဖြစ်ထွန်းသော အဖွဲ့အစည်းများမှာလည်း သင်တန်းပေးခြင်းနှင့် ကွန်ရက် ချိတ်ဆက်ခြင်းကို သုတေသနလုပ်ငန်းများထက် ပိုမိုဦးစားပေးလိုသည့်ပုံ ပေါ်နေသည်။ သုတေသန အဖွဲ့အစည်းသစ်များမှာလည်း ခိုင်မာသောအသိအမှတ်ပြုလက်ခံမှုကို မရရှိသေးပေ။ ၎င်းတို့၏ဆောင်ရွက်ချက်များမှာ တစ်ဦးကောင်း တစ်ယောက်ကောင်းပေါ်တွင် မှီတည်နေရပြီး အဖွဲ့အစည်းအလိုက်စွမ်းဆောင်ရည်မှာ အကန့်အသတ်ရှိနေသည်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးနှစ်များကြောင့် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရအကြား 'ကွာဟမှု' များနှင့် မယုံကြည်မှုများကြောင့် သတင်းအချက်အလက်တောင်းခံမှုများကို လည်း အတားအဆီးဖြစ်စေနိုင်သည်။ ထို့အပြင် မူဝါဒများ ဆွေးနွေးငြင်းခုံရန် ပုံမှန်အခင်းအကျင်းများမရှိသည့်အချက်ကိုလည်း ထည့် စဉ်းစားရမည်။

အထောက်အထားကို အခြေခံသော သတင်းအချက်အလက်များ လိုအပ်တောင်းခံမှုနှင့် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မှု နှစ်မျိုးစလုံးကို တည် ဆောက်ရန်အတွက် ရေရှည်ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုမျိုး လိုအပ်သည်။ မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများ ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာသည် နှင့်အမျှ လက်ရှိလိုအပ်ချက်များနှင့် ဆီလျော်သော လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်များနှင့် ရေရှည်စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းများကို ပိုမိုအာရုံစိုက်လာနိုင် မည်ဖြစ်သည်။ အစိုးရဌာနများနှင့်ရော နိုင်ငံရေးသမားများနှင့်ပါ ဆက်ဆံရေးကောင်းများ တည်ထောင်နိုင်ခြင်းအားဖြင့် ယုံကြည်မှုများ ကို တည်ဆောက်လာနိုင်ပြီး မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အနှစ်သာရရှိစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ စာကြည့်တိုက်များနှင့် ဒေတာဘေ့စ် (database) များမှတစ်ဆင့် လက်ရှိရှိနေသော သတင်းအချက်အလက်များကို စီမံခြင်း၊ သတင်း အချက်အလက်များကို ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များအတွက် ထိရောက်စွာပြင်ဆင်တင်ပြပေးနိုင်ခြင်း စသည်တို့သည် လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းရပ်များပင်ဖြစ်သည်။ မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများသည် လူထုနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းမှသည် အကျိုး ဆက်များကို တိုင်းတာအကဲဖြတ်ခြင်းအထိ မူဝါဒရေးဆွဲခြင်းဖြစ်စဉ်၏ မျက်နှာစာရပ်တစ်ခုချင်းစီတွင်လည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ သုတေသနကိုယ်တိုင်ကိုလည်း ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများဆောင်ရွက်ရန်လိုသည့် အဓိကလုပ်ငန်းရပ်များ

ရေရှည်အခန်းကဏ္ဍကို ထမ်းဆောင်နိုင်ရန်အတွက် မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများတွင် ရေရှည်ခံသော အခြေခံများရှိဖို့လိုသည်။ ယင်း တွင် ခေါင်းခံဆောင်ရွက်မည့် ခေါင်းဆောင်မှု၊ သုတေသနစွမ်းရည်နှင့် လုံလောက်သော ရန်ပုံငွေတို့လိုအပ်သည်။ မူဝါဒရေးရာ အင်စတီကျုများ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လိုသည့် အဓိကကျသော အချက်အချို့ကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

ရှင်းလင်းသော ဦးတည်ချက်နှင့် မဟာဗျူဟာ - မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများသည် ရှင်းလင်းသော ဦးတည်ချက်ရှိရန်လိုသည်။ ကဏ္ဍအလိုက်ဖြစ်စေ (ဥပမာ- ကျန်းမာရေး သို့မဟုတ် ကျေးလက်စီးပွားရေး)၊ အကြောင်းအရာအလိုက်ဖြစ်စေ (ဥပမာ- အခန်း ကဏ္ဍ မြှင့်တင်ခြင်း လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံပြောင်းလဲရေး)၊ အစိုးရလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်မှုဖြစ်စေ (ဥပမာ- စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေးစက်ဝန်းသို့ အကြံပေးခြင်း) ဦးတည်ချက် ထားရှိနိုင်သည်။ ထို့အပြင် မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုက ဦးတည်သော သတ်မှတ် အုပ်စုကိုလည်း ဖော်ထုတ်ထားရမည်။

သီးခြားလွတ်လပ်မှုကို ထိန်းသိမ်းခြင်း - မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုသည် အစိုးရ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးပါတီနှင့် ချိတ်ဆက်နေသည့်

တိုင်အောင် လုံလောက်သောအတိုင်းအတာအထိ ၎င်းတို့နှင့် သီးခြားကင်းလွတ်နေဖို့လည်းလိုအပ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မည်သည့် ဘဏ္ဍာငွေအရင်းအမြစ်များကို လက်ခံနိုင်သည် သို့မဟုတ် အင်စတီကျုမှဝန်ထမ်းများကို အခြားအဖွဲ့အစည်းများ၏ ရာထူးရာခံများ ယူခွင့်ပေး၊ မပေး စသည့်အချက်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ရှင်းလင်းတိကျသည့် လမ်းညွှန်ချက်များကို ထားရှိရမည်။

ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များ - ထိရောက်သော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု၊ တာဝန်ခံယူမှုနှင့် ရန်ပုံငွေ ရှာဖွေမှုတို့အတွက် အရေးကြီးသောကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။ မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများသည် ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ရေရှည်တည်တံ့နိုင်စွမ်းတို့ကို တည်ဆောက်ရန်လိုပြီး တစ်ဦးကောင်း ခေါင်းဆောင်မှုမှနေ၍ အဖွဲ့အစည်းအလိုက်ထိရောက်မှုသို့ ရောက်ရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။

တာဝန်ခံယူမှုနှင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု - ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းများထဲတွင် တက်ကြွစွာဆောင်ရွက်ပြီး သီးခြားလွတ်လပ်သော ဒါရိုက်တာဘုတ်အဖွဲ့ထားရှိခြင်း၊ ၎င်းတို့အတွက် အတိအကျသတ်မှတ်ထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်များထားရှိခြင်း၊ အဖွဲ့အစည်းတွင်း စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရေးစနစ်များ ထားရှိခြင်း နှင့် ပြင်ပသုံးသပ်အကဲဖြတ်မှုများထားရှိရေး စသည်တို့ပါဝင်သည်။ အချို့သော ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များသည် စရိတ်လည်းနည်းပြီးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို တိုးတက်စေနိုင်သည်။ သီးခြားလွတ်လပ်သော လုပ်ငန်းစစ်ဆေးရေးများနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတို့ကို ထားရှိခြင်းအားဖြင့် အဖွဲ့အစည်း၏ ဂုဏ်သိက္ခာတက်လာပြီး ရန်ပုံငွေရရှိနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများလည်း တိုးတက်လာမည်ဖြစ်သည်။

မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် ဆက်ဆံရေး - မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများသည် တောင်းဆိုမှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပြီး ယုံကြည်မှုကိုတည်ဆောက်နိုင်မှသာ ထိရောက်မှုရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ သီးခြားလွတ်လပ်မှုကို မဆုံးရှုံးစေပဲ အစိုးရဌာနများ၊ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် ချိတ်ဆက်မှုကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရမည်။ ယင်းချိတ်ဆက်မှုများမှာ လက်ရှိအချိန်တွင် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆန်နေနိုင်သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် အဖွဲ့အစည်းချင်းတရားဝင်ဆက်ဆံရေးများ ပိုမိုဖြစ်ထွန်းလာနိုင်ချေရှိသည်။

ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များ - လုံလောက်သော အတွေ့အကြုံများနှင့် လက်တွေ့သိနားလည်မှုများသည် သုတေသနများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် သက်သက်မဟုတ်ပဲ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရမည့် ပြဿနာများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာနိုင်မှု၊ ရှိနေသော စာအုပ်စာတမ်း၊ အစီရင်ခံစာများ ရှာဖွေဆောင်းရွှေ့မှုနှင့် အနှစ်ချုပ်နိုင်မှု၊ ပညာရှင်မဟုတ်သော ပရိတ်သတ်များထံသို့ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို တင်ပြပေးပို့နိုင်မှုနှင့် မူဝါဒရေးရာ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှုစသည့် လုပ်ငန်းရပ်များအတွက်လည်း လိုအပ်သည်။ ထိုကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အသိပညာများသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အသစ်အဆန်းဖြစ်နေသလို ရှားလည်းရှားပါးသည်။ သို့ရာတွင် ပြည်တော်ပြန်လာသော မြန်မာပညာရှင်များက အချို့သော ကွက်လပ်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများသည် အချို့သော သုတေသနများကို အခြားအဖွဲ့အစည်းများသို့ အလုပ်အပ်ခြင်း၊ ကိုယ်တိုင်အလုံးစုံ မဆောင်ရွက်နိုင်သည်များကို အခြားပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် မိတ်ဖက်လက်တွဲ ဆောင်ရွက်ခြင်းစသည်များကို ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ဝန်ထမ်းများတွင်လည်း ဝါရင့်ကျွမ်းကျင်သူများ၊ စွမ်းဆောင်နိုင်သော အလယ်အလတ်ဝန်ထမ်းများနှင့် အရည်အချင်းရှိသော အငယ်တန်း ဝန်ထမ်းအများအပြားရှိနေဖို့လိုအပ်သည်။ နိုင်ငံတကာကျွမ်းကျင်သူများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးမှုသည်လည်း မူဝါဒရေးရာ အင်စတီကျုများ၏ အစောပိုင်းဖွံ့ဖြိုးမှုဖြစ်စဉ်တွင် လိုအပ်နိုင်သည်။ ထိုနိုင်ငံတကာကျွမ်းကျင်သူများသည် နိုင်ငံသားဝန်ထမ်းများနှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်ပြီး သုတေသီအသစ်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်များဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာအောင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည်။

သုတေသနအရည်အသွေးကို ထိန်းသိမ်းခြင်း - မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည့် အချို့သော အမေးပုစ္ဆာများမှာ- သုတေသနများသည် ခိုင်မာအားကောင်းပြီး ယုံကြည်လက်ခံနိုင်လောက်ပါသလား။ သုတေသနများ၏ အရည်အသွေးကို မည်သို့ အကဲဖြတ်စစ်ဆေးသနည်း။ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးမှုများနှင့် အနီးကပ်လမ်းညွှန်မှုများမှာ တာဝန်ပေးတည်းရှိပြီး အလုပ်ဖြစ်ပါသလား။ မူဝါဒလုပ်ငန်းစဉ်ကို မည်သို့သောပံ့ပိုးကူညီမှုများ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့သနည်း။ သုတေသနစာတမ်းများအပြင် မူဝါဒရေးရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို သတင်းအချက်အလက်ပေးနိုင်ရန် သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို အခြားမည်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ထိရောက်စွာ မျှဝေပေးနိုင်ခဲ့သနည်း။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့များနှင့် အခြားအရေးပါသော ဝန်ကြီးဌာနများသို့ မူဝါဒရေးရာသုတေသနပံ့ပိုးမှုများကို မည်သို့ပေးအပ်နိုင်ခဲ့သနည်း။

နိုင်ငံတကာ အထောက်အပံ့များကို ထိရောက်စွာအသုံးပြုခြင်း - နိုင်ငံတကာအကူအညီများသည် တန်ဖိုးရှိသည်မှန်သော်လည်း ၎င်းတို့ကို ဂရုတစိုက် စီမံခန့်ခွဲဖို့လိုအပ်သည်။ မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများသည် အစိုးရနှင့် ပြည်သူများမှ သတင်းအချက်အလက် တောင်းဆိုမှုများကို တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးရမည့်အစား ရန်ပုံငွေရရှိရေးကိုသာ ပိုမိုအားစိုက်လုပ်ကိုင်နေရသည့် အခြေအနေသို့လည်း ဆိုက်ရောက်နိုင်သည်။ အကူအညီယူသူများသည် ၎င်းတို့လိုအပ်သည့် အကူအညီအမျိုးအစားနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုတို့မှာ မည်သည်တို့ ဖြစ်သည်ဆိုသည်ကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာနှင့် ခိုင်မာစွာ တောင်းဆိုနိုင်ရမည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့်နိုင်ငံတကာရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ရေးအေဂျင်စီများသို့ အကြံပြုချက်များ

- **အစိုးရသစ်၏ လိုအပ်ချက်များကို ပြည့်မီစေရေး** - လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အသစ်များနှင့် ဝန်ကြီးအသစ်များသည် အရေးပါသော မူဝါဒရေးရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် မူဝါဒလုပ်ငန်းစဉ် မည်သို့ဆောင်ရွက်သည်ဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်သော ယုံကြည်စိတ်ချရပြီး ဖြောင့်မတ် မှန်ကန်သည့် သတင်းအချက်အလက်များလိုအပ်သည်။
- **အစိုးရနှင့် မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများချိတ်ဆက်ပေးရေး** - သုတေသီများ၊ အကြံပေးများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆက်ဆံမှုများနှင့် ရေတိုမူဝါဒရေးရာ သုတေသနများမှတစ်ဆင့် ချိတ်ဆက်မှုများကို ဆောင်ရွက်ပြီး ရေရှည်တွင် အဖွဲ့အစည်းချင်းဆက်ဆံရေးများကို တည်ဆောက်သွားရန် လိုအပ်သည်။
- **အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအတွင်း မူဝါဒရေးရာဌာနခွဲများကို တည်ထောင်ရန်လိုအပ်ခြင်းနှင့် သီးခြားလွတ်လပ်သော အင်စတီကျုများကိုလည်း တည်ထောင်ရေး** - အစိုးရစနစ်အတွင်းနှင့်ပြင်ပ နှစ်နေရာစလုံးတွင် အမျိုးစုံကွဲပြားသော မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများ လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ အရည်အသွေးမြင့်သော အကြံဉာဏ်များပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ထိရောက်သော မူဝါဒချမှတ်ခြင်းဖြစ်စဉ် တစ်ခုတွင်လိုအပ်သည့် ကျယ်ပြန့်သော ရှုထောင့်အမြင်မျိုးစုံကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- **မူဝါဒစက်ဝန်း၏ အစိတ်အပိုင်းအမျိုးမျိုးကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရေး** - သုတေသနများဆောင်ရွက်ခြင်းအပြင် မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများသည် မူဝါဒရေးရာလုပ်ငန်းစဉ်၏ အခြားအစိတ်အပိုင်းများဖြစ်သော မူဝါဒဆိုင်ရာ အစားထိုးရွေးချယ်စရာများ ဖော်ထုတ်ပေးခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေပေးခြင်း၊ ဆွေးနွေးမှုများကို ပံ့ပိုးကူညီခြင်းနှင့် မူဝါဒအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို စောင့်ကြည့် စစ်ဆေးပေးခြင်းများကိုလည်း ဆောင်ရွက်ရမည်။
- **အနိမ့်ဆုံးသတင်းအချက်အလက် အရည်အသွေးပြည့်မီရေးကို ဦးတည်ရေး** - မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံဉာဏ်များသည် သတင်းအချက်အလက် အဟောင်းနှင့်အသစ်များကိုလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတကာနှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်မှုများကို လည်းကောင်း၊ ယခင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော အကောင်အထည်ဖော်မှုများမှ အကဲဖြတ်ချက်များကိုလည်းကောင်း ရယူသုံးစွဲရမည်ဖြစ်သည်။ ဖြစ်ရပ်အများအပြားတွင် မူဝါဒချမှတ်သူများအတွက် အရေးအကြီးဆုံးကိစ္စရပ်မှာ သုတေသနအစီအစဉ်အသစ်များ ဖော်ထုတ်ရေးမဟုတ်ပဲ ရှိနေပြီးသား သတင်းအချက်အလက်များအပေါ်အခြေခံသည့် သုံးသပ်ချက်များနှင့် အနှစ်ချုပ်တင်ပြချက်များကို ရရှိရေးပင်ဖြစ်သည်။
- **ကျယ်ပြန့်စွာပါဝင်သော မူဝါဒရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ ထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် နည်းလမ်းများနှင့် ချဉ်းကပ်ပုံများကို စမ်းသပ် ဆောင်ရွက်ရေး** - သုတေသနများနှင့် လူထုတိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများကို ကျယ်ပြန့်စွာတိုးချဲ့ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ကနဦးစမ်းသပ် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ရန်လိုအပ်သည်။ အောင်မြင်သော ဥပမာများကို ကောင်းစွာမှတ်တမ်းတင်ပြီး ပြန်လည်မျှဝေပေးရမည်။
- **မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်နိုင်ရန် အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများက ထောက်ပံ့ကူညီနိုင်ရေး** - မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများအတွက် အဖွဲ့အစည်းရပ်တည်မှုဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေများကိုလည်း ရေရှည် ထောက်ပံ့ပေးသွားရန် လိုအပ်သည်။ သီးခြား (စီမံချက်) ရလဒ်များထွက်ပေါ်ရေးအတွက် ပေးအပ်သော ရန်ပုံငွေများချည်း မလုံလောက်ချေ။
- **မူဝါဒရေးရာအင်စတီကျုများ၊ သုတေသနလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များရှိသော အန်ဂျီအိုများနှင့် တက္ကသိုလ်ဘာသာရပ်ဌာနများအကြား ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုကို ပံ့ပိုးကူညီပေးရေး** - ပုံမှန်ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများသည် သုတေသန လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် အသိပညာဖလှယ်ရေးများကို အထောက်အကူပြုသည်။
- **သတင်းအချက်အလက်ရရှိနိုင်မှုကို ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေး** - သတင်းအချက်အလက်အသစ် နှင့် ရှိရင်းစွဲအချက်အလက်များကို သုတေသီများနှင့် ပြည်သူလူထုအား ပိုမိုလက်လှမ်းမီစေရန်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အနာဂတ်မူဝါဒရေးဆွဲသူများသည် အကြံပြုချက်များ ပိုမိုရရှိမည်ဖြစ်သည်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများကလည်း သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုလက်လှမ်းမီစေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး မူဝါဒအင်စတီကျုများက ထပ်လောင်းအချက်အလက်များကို ဖော်ထုတ်ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တရားမျှတ၍ ထိရောက်သောမူဝါဒများ အတွက်လိုအပ်သော သုံးသပ်ချက်များ ဖော်ထုတ်ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း စသည့်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍများမှ ပါဝင်နိုင်သည်။

အာရှဖောင်ဒေးရှင်းအကြောင်း

အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် အကျိုးအမြတ်မယူသည့် နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေသည့် အာရှဒေသရှိ လူများ၏ လူနေမှုဘဝမြှင့်တင်ပေးသည့် လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဆယ်စုနှစ်ခြောက်ခုကြာ ကာလအတွင်း ရရှိထားသည့် လုပ်ငန်းနှင့် ဒေသတွင်း အတွေ့အကြုံများတို့အပေါ် အခြေခံ၍ ၂၁ ရာစုတွင် အာရှဒေသတွင်း တွေ့ကြုံနေရသည့် စိန်ခေါ်မှုများဖြစ်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဥပဒေ၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ အမျိုးသမီး စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသတွင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် Books for Asia အစီအစဉ်နှင့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အပြန်အလှန်ဖလှယ်မှုများကိုပါ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အာရှဒေသ ငြိမ်းချမ်း၊ တရားမျှတကာ ဖွံ့ဖြိုးသာယာရေးအတွက် ကူညီဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဆန်ဖရန်စစ္စကိုတွင် ရုံးချုပ်တည်ရှိပြီး အာရှနိုင်ငံပေါင်း (၁၈) နိုင်ငံနှင့် ဝါရှင်တန်၊ ဒီစီ တို့တွင် ရုံးများရှိပါသည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂလိက မိတ်ဖက်များဖြင့် လုပ်ငန်းများ တွဲဖက်လုပ်ဆောင်ကာ၊ ရန်ပုံငွေများအား နှစ်နိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံပေါင်းစုံပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဖောင်ဒေးရှင်းများ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများ နှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလအလှူရှင်များမှ လက်ခံရရှိပါသည်။

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities

21, Bo Yar Zar Street | Ward 14, Kyauk Kone | Yankin Township | Yangon, Myanmar

Tel: (+95) 01 570 619 | Fax: (+95) 01 566 701

myanmar.general@asiafoundation.org

www.asiafoundation.org